

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
CEZARY BANASIŃSKI**

Delegatura w Lublinie
20-079 Lublin, ul. Dolna 3-go Maja 5
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 31 grudnia 2004 r.

RLU-61-142/04/IM

Decyzja RLU Nr 41/2004

Na podstawie art. 23c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2003 r. Nr 86 poz. 804 ze zm.), stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002 r. Nr 18 poz. 172), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowej Komunikacji Samochodowej w S.

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej w S., polegającą na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez nie zamieszczanie na tablicach rozkładów jazdy autobusów wszystkich, niezbędnych dla osób podróżujących informacji, co stanowi naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, oraz nakazuje zaniechanie jej stosowania,**
- II. **zobowiązuje się Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w S. do złożenia w dzienniku „Gazeta Olsztyńska”, na stronie 2, w wyróżnionej ramce, drukiem o wymiarze czcionki nie mniejszym niż 5 mm, w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:**

„Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w S. oświadcza, iż nie umieściło w odniesieniu do przewozów pasażerskich na

trasie Olsztyn – S., na dworcowych i stanowiskowych tablicach rozkładów jazdy, wszystkich niezbędnych dla konsumentów informacji. Na rozkładach jazdy nie zostały umieszczone informacje o ograniczeniu możliwości nabycia, przez osoby uprawnione do ulgi 50%-owej, biletów w kasie dworca autobusowego w Olsztynie. Działanie to stanowi naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2003 r. Nr 86 poz. 804 ze zm.), polegające na nie wypełnieniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Nr 41/2004 z dnia 31 grudnia 2004 r. powyżej opisane działanie PPKS w S. zostało uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, w związku z czym, Prezes UOKiK nakazał jego zaniechanie.”

Uzasadnienie:

W związku z otrzymaniem od Rzecznika Praw Obywatelskich pisma w sprawie ograniczeń w przewozach pasażerskich, wykonywanych przez Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w S. (zwane dalej: PPKS) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania PPKS nie stanowią praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...), co uzasadniałoby podjęcie działań określonych w tejże ustawie. Postępowanie wyjaśniające zostało zakończone w dniu 7.09.2004 r. Opierając się na jego wynikach Prezes UOKiK wszczął w tym samym dniu postępowanie przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowej Komunikacji Samochodowej w S. w związku z podejrzeniem stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, poprzez naruszenie obowiązku przewozu osób na trasie Olsztyn - Giżycko – S., zgodnie z podanym do publicznej wiadomości rozkładem, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie (...).

Materiały uzyskane przez organ antymonopolowy w postępowaniu wyjaśniającym zostały postanowieniem Prezesa UOKiK z dnia 7.09.2004 r. włączone w poczet dowodów w postępowaniu w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W trakcie postępowania wyjaśniającego i następnie administracyjnego organ antymonopolowy skierował do PPKS pytania dotyczące:

- zasad zabierania (kolejności) podróży do autobusów,
- warunków zakupu biletów w kasach dworcowych,
- sposobu informowania podróżnych o zasadach przewozu, w tym o ograniczeniach przewozu,

- przyczyn ograniczenia możliwości nabywania przez część pasażerów biletów w kasie dworcowej.

PPKS w S. poinformował, że w pierwszej kolejności zabiera do swoich autobusów podróźnych jadących do najdalszych, na danej trasie, miejscowości i dotyczy to wyłącznie sytuacji zakupu biletu u kierowcy, a nie w kasie dworcowej. Zdaniem PPKS jest to rozwiązanie wynikające „z życia” i usprawiedliwione faktem obiektywnie większej możliwości dojazdu do miejscowości położonych bliżej.

Ponadto PPKS przyznał, że studenci i uczniowie korzystający z tzw. ulgi komercyjnej w wysokości 50% nie posiadają możliwości zakupu biletów w kasach dworca autobusowego w Olsztynie, na kurs Olsztyn – S. o godzinie 14.00 . Według PPKS kurs ten cieszy się dużą frekwencją i bez zablokowania studentom oraz uczniom możliwości zakupu biletu w kasie trudno byłoby dojechać innym pasażerom do Olecka, czy Suwałk. Ulga komercyjna została wprowadzona dla uczniów i studentów w celu poprawienia frekwencji (dopełnienie autobusów). Natomiast ograniczenie w dostępności nabycia biletów zostało wprowadzone ze względu na „kłopoty z nabyciem biletów przez podróźnych nie objętych taką ulgą”. Przewoźnik wskazał, że korzystanie z ulg jest bardzo często obarczone „pewnym ryzykiem i dyskomfortem”.

Odnosnie sposobu informowania o warunkach i zasadach przewozów pasażerskich, PPKS wyjaśnił, że podróźni są informowani o zasadach korzystania z ulgi komercyjnej (w tym o braku możliwości zakupu biletu w kasie dworcowej) poprzez ogłoszenie pod dworcowym rozkładem jazdy oraz za pośrednictwem informacji i kasjera.

Uzasadniając wprowadzone ograniczenie PPKS wyjaśnił, że kurs Olsztyn – S. z godziny 14.30 cieszy się dużą frekwencją i w sytuacji braku bariery dla studentów i uczniów „normalni podróźni” mogliby być pozbawieni możliwości dojazdu do Olecka, czy S.. Zdaniem PPKS, nie narusza on obowiązku powszechności przewozu, ale ogranicza tylko „dostępność do ulgi”. Z wyjaśnień PPKS wynika także, że studenci, do chwili wprowadzenia przedmiotowego ograniczenia, stanowili podstawową grupę pasażerów w autobusie, a nie „grupę dopełniającą miejsca”. Ponadto PPKS wyraził zdanie, iż na dworcowych rozkładach nie podaje się informacji o ulgach, cenach biletów, warunkach obsługi podróźnych.

Prezes UOKiK ustalił, co następuje:

Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 50 poz. 601) w art. 4 ustala prawo przewoźnika do wydania regulaminu określającego warunki obsługi podróźnych, odprawy oraz przewozu osób i rzeczy. PPKS wydał, na tej podstawie „Regulamin zarobkowego przewozu osób i rzeczy w krajowym transporcie

autobusowym”, obowiązujący od 1 grudnia 1998 r. W § 10 pkt 5 tego Regulaminu znajduje się zapis dotyczący ograniczenia powszechności dostępu do niektórych kursów w komunikacji regularnej. Mianowicie takie ograniczenie podaje się w rozkładzie jazdy oraz na dworcowych i przystankowych tablicach z godzinami odjazdów autobusów.

Organ antymonopolowy zwrócił się do zarządzającego obiektem dworcowym w Olsztynie, z którego odjeżdżają autobusy PPKS S., o udostępnienie informacji na temat zawartości tablic rozkładowych. Ustalono, że informacje na temat połączeń wykonywanych przez PPKS zostały zamieszczone w dwojaki sposób: na tablicy rozkładowej w holu dworca oraz na tzw. tablicach stanowiskowych. Z przedstawionych przez zarządzającego Dworcem wydruków wynika, że PPKS nie zlecił umieszczenia na obu tablicach informacji dotyczących ograniczeń w możliwości nabycia biletu na przejazd przez jedną z kategorii pasażerów. Zarządca przedstawił również zestawienie ulg tzw. handlowych przyznanych przez przewoźników korzystających z dworca w Olsztynie. Także z wydruku strony internetowej PPKS, obejmującej tablice dworcowe na dworcu autobusowym w Olsztynie nie wynika, że umieszczona została tam informacja o zastosowanym ograniczeniu. Ponadto zarządca dworca w Olsztynie poinformował, że w okienkach kas i informacyjnym wywieszono ogłoszenia o wysokościach i rodzajach ulg handlowych.

Z przedłożonego przez PPKS zarządzenia Nr 5 Dyrektora Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej w S. z dnia 20 maja 2002 r. oraz wydanego do tego zarządzenia Aneksu Nr 1 z dnia 21 października 2002 r. wynika powszechność stosowania w komunikacji pośpiesznej 50%-owej ulgi dla studentów i uczniów. Jednocześnie w tym akcie prawnym, ani w załącznikach do niego, nie wspomina się o ograniczeniu dostępu do realizacji tychże ulg. Jedyna informacja o wyłączeniu możliwości nabycia biletów w kasach dworcowych na kursy: Olsztyn – S. (godz. 14.30) oraz Warszawa – S. (godz. 16.05), jest dopisana pod „Tabełą cen biletów w komunikacji pośpiesznej – obowiązujących od 16.06.2002 r.”.

Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest między innymi, zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...) naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, pełnej i prawdziwej informacji. Przy czym za interes zbiorowy nie może być uznana jedynie suma interesów indywidualnych. W przedmiotowej sprawie, ze względu na z góry nieograniczony krąg konsumentów, którzy mogą korzystać z usług PPKS ma miejsce stan faktyczny, w którym istnienie interesu zbiorowego jest bezsporne.

Organ antymonopolowy ustalił, że w stosunku do części pasażerów, korzystających z usług PPKS zostało wprowadzone ograniczenie w korzystaniu z tzw. ulgi handlowej, tj. możliwości nabycia biletu na przejazd z 50 %-ową zniżką. Mianowicie na dwa kursy realizowane przez tego przedsiębiorcę (z Olsztyna i z Warszawy) studenci nie mogą nabyć biletów ulgowych w kasie. W oparciu o materiały przekazane przez PPKS należy stwierdzić, że ograniczenie takie nie ma oparcia w zarządzeniu Dyrektora PPKS Nr 5, regulującym kwestie ulg handlowych. Zgodnie z „Regulaminem zarobkowego przewozu osób...” ograniczenie dostępu do niektórych kursów w komunikacji regularnej musi być podane na tablicach z rozkładami jazdy. Ulga handlowa została ogłoszona publicznie (zarządzenie Nr 5, ogłoszenia przy okienkach kasowych), a jej stosowanie wiąże się z ograniczeniem dostępności dla określonej kategorii konsumentów do biletów na przejazd, a więc ograniczeniem przewozu na niektórych kursach.

Jeżeli PPKS wprowadził oficjalnie rozkład jazdy, a następnie także oficjalnie (zarządzeniem Dyrektora PPKS) wprowadzono powszechnie obowiązującą ulgę dla studentów w wysokości 50% na wszystkich kursach pośpiesznych, to powinna być ona wobec wszystkich uprawnionych stosowana. Na dwóch jednak kursach (Warszawa – S. i Olsztyn – S.) PPKS zablokował jednak możliwość nabycia biletów przez studentów w kasach dworcowych, co skutkuje ograniczeniem dostępu do powszechnie wykonywanego przewozu na publicznie ogłoszonych warunkach. Nie można bowiem uznać za wystarczające ogłoszenie o ograniczeniu w sprzedaży biletów w formie ulotek przed kasami. Po pierwsze ograniczenie to nie zostało wprowadzone odpowiednim zarządzeniem. Informacja o nim jest tylko dopisana pod „Tabelą cen biletów w komunikacji pośpiesznej”, wydanej na podstawie odpowiednich zarządzeń Dyrektora PPKS. Niezależnie od tego faktu, zgodnie z § 10 pkt 5 „Regulaminu zarobkowego przewozu osób...” ograniczenie w dostępności do niektórych kursów (studenci mieli służyć tylko za „dopełnienie” autobusów, co mogło łączyć się z „dyskomfortem”) powinno znaleźć się na dworcowych i przystankowych tablicach z rozkładami jazdy. Łatwo można wyobrazić sobie sytuację, kiedy dany pasażer, obdarzony przez PPKS ulgą handlową, dowiaduje się bezpośrednio przed odjazdem w okienku kasowym o braku możliwości nabycia biletu z ulgą, a następnie, po udaniu się na stanowisko odjazdów autobusów, nie dostaje się do autobusu z powodu braku miejsc. Takie ograniczenie ma miejsce, a więc informacja o nim powinna się znaleźć, zgodnie z „Regulaminem zarobkowego przewozu osób...”, na tablicach z godzinami odjazdów autobusów.

PPKS wyjaśnił, że informacji o ulgach nie podaje się na tablicach z rozkładami jazdy. Jednak w tym przypadku nie chodzi o ulgę, ale o istotne ograniczenie dostępności do niektórych kursów w wyniku niemożności nabycia ulgowych biletów w kasie dworcowej. Z informacji przekazanych przez zarządcę dworca autobusowego w Olsztynie wynika, że tylko PPKS

stosuje takie specyficzne ograniczenie, a więc ze względu na swoją wagę powinno się ono znaleźć bezpośrednio na tablicach z rozkładem jazdy. Organ antymonopolowy nie zgodził się również z poglądem PPKS, że ogranicza on dostęp do ulgi, a nie do kursów. Kryteria możliwości zastosowania 50%-owej ulgi dla studentów są oczywiste i podane przez sam PPKS (studenci do ukończenia 26 roku życia). Jeżeli dany konsument jest studentem w wieku do 26 lat, to jest uprawniony do ulgi i jest to uprawnienie bezwzględne. Ograniczeniu natomiast podlega możliwość skorzystania z dwóch kursów PPKS, poprzez utrudnienie zakupu biletów w kasach dworcowych.

Organ antymonopolowy stanął na stanowisku, iż brak tak istotnej informacji, o niemożności nabycia biletów w kasie dworcowej, na najbardziej naturalnym miejscu, z którego czerpie informacje każdy pasażer, a więc tablicy z rozkładem jazdy, jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W odniesieniu do zasady zabierania w pierwszej kolejności do autobusów, już po wejściu podróżnych z biletami, osób podróżujących najdalej organ antymonopolowy nie zgłasza zastrzeżeń. Takie działanie ma praktyczne i logiczne uzasadnienie (im dalsza miejscowość tym mniej do niej kursów).

W związku z powyższym organ antymonopolowy orzekł, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie.

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji
Samochodowej w S.

decyzja podpisana z up. Prezesa UOKiK przez P. Ewę Wiszniowską Dyrektora Delegatury UOKiK w Lublinie